

## POSTANOWIENIE

Dnia 29 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Żmij (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Aleksander Stępkowski

w sprawie z protestu A. C.

przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego przeprowadzonego w dniu 15 października 2023 r.

przy udziale:

1) Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

2) Prokuratora Generalnego,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 29 listopada 2023 r.,

**pozostawia protest bez dalszego biegu.**

**[SOP]**

## UZASADNIENIE

Protestem z 25 października 2023 r. A. C. wniósł o stwierdzenie nieważności referendum przeprowadzonego w dniu 15 października 2023 r.

Skarżący w proteście wskazał, że wybory były nielegalne gdyż czas zbierania podpisów był skrócony do trzech tygodni w czasie urlopowym czym pozbawiono Polaków prawa do spokojnego wypoczynku wraz z rodziną. Dalej skarżący podniósł, że Prezydent został wybrany w niekonstytucyjnym czasie

co stawia go w roli uzurpatora i nie ma mocy prawnej na ogłaszanie wyborów. Ponadto w ocenie skarżącego, komitety wyborcze nie dysponowały takim samym budżetem przez co kampania wyborcza była niesprawiedliwa, co oznacza, że nie była demokratyczna i upośledzała na starcie komitety wyborcze o niskim budżecie na kampanię wyborczą. Skarżący wskazał również, że brak wglądu do PKW wyborców, którzy nie mogą sprawdzić czy dany komitet ma zebrane podpisy uczciwie, czy może są to karty ksero albo nie ma ich wcale. Ostatecznie skarżący zwrócił uwagę na brak systemu weryfikacji komputerowej obywatela dającego swój podpis.

### **Sąd Najwyższy zważył, co następuje:**

Protest podlegał pozostawieniu bez dalszego biegu.

Zgodnie z art. 33 ust. 1 u.r.o. przeciwko ważności referendum może być wniesiony protest ze względu na zarzut dopuszczenia się przestępstwa przeciwko referendum lub naruszenia przepisów niniejszej ustawy dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyniku referendum.

Jak stanowi art. 34 ust. 2 u.r.o. do warunków i trybu wnoszenia protestu oraz sposobu jego rozpatrywania i trybu podejmowania uchwały w tej sprawie przez Sąd Najwyższy stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy.

Stosownie do art. 241 § 3 k.wyb., wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

Biorąc pod uwagę powyższe przepisy stwierdzić należy, iż przedmiotem protestu jest ważność referendum, a podstawę zakwestionowania tej ważności stanowią czyny przestępcze i naruszenia ustawy o referendum ogólnokrajowym dotyczące głosowania, ustalania wyników głosowania lub ustalania wyników samego referendum.

Ponadto z wyżej przytoczonych przepisów wynika, iż obowiązkiem wnoszącego protest, zgodnie z przepisami ustawy o referendum ogólnokrajowym i odpowiednio stosowanymi przepisami Kodeksu wyborczego, jest sformułowanie

w nim zarzutów dotyczących naruszenia unormowań zawartych w ustawie o referendum ogólnokrajowym, albo dopuszczenia się przestępstwa przeciwko referendum - mających wpływ na jego wynik, jak też przedstawienie lub wskazanie dowodów uzasadniających te zarzuty.

Sąd Najwyższy rozpatrując protest związany jest treścią postawionych zarzutów i tylko w tych granicach może badać ich dopuszczalność i zasadność (postanowienie Sądu Najwyższego z 18 lipca 2019 r., I NSW 17/19). Z tego też względu, nie jest rolą Sądu Najwyższego zastępowanie skarżącego w formułowaniu lub domniemywaniu możliwych do podniesienia zarzutów oraz wskazywanie lub poszukiwanie potencjalnych dowodów.

Analizując wniesiony protest Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że nie spełnia on wymogów z art. 241 § 3 k. wyb. w zw. z art. 34 ust. 2 u.r.o., dlatego też należało pozostawić go bez dalszego biegu.

Pierwszą przyczyną uzasadniającą pozostawienie protestu skarżącego bez dalszego biegu jest brak sformułowanych zarzutów. Skarżący nie wskazuje jakie przestępstwo zostało w jego ocenie popełnione, jak również które przepisy ustawy o referendum ogólnokrajowym zostały naruszone. Ponownie podkreślić należy, że to na skarżącym spoczywa obowiązek sformułowania zarzutów dotyczących naruszenia unormowań zawartych w ustawie o referendum ogólnokrajowym, albo dopuszczenia się przestępstwa przeciwko referendum - mających wpływ na wynik wyborów, jak też przedstawienie lub wskazanie dowodów uzasadniających te zarzuty.

Ponadto, w ocenie Sądu Najwyższego, protest skarżącego nie wymienia i nie wskazuje żadnych dowodów popełnienia przestępstwa lub naruszenia przepisów ustawy, a także ich wpływu na wynik referendum. Niewskazanie dowodów jest uchybieniem formalnym protestu, które skutkuje pozostawieniem go bez dalszego biegu (postanowienie Sądu Najwyższego z 20 listopada 2019 r., I NSW 222/19). Sąd Najwyższy nie może wyłącznie na podstawie samych twierdzeń wyborcy podważyć ważności referendum. Ciężar dowodu spoczywa na osobie, która wnosi protest. Nie może być zatem tak, że zaledwie uprawdopodobniony oświadczeniem własnym lub kilku osób protest

będzie odnosił zamierzony skutek (postanowienie Sądu Najwyższego z 20 listopada 2019 r., I NSW 305/19).

Ostatecznie, treść protestu i przytaczanych w nim twierdzeń skarżącego wskazuje w ocenie Sądu Najwyższego, że protest ma charakter *par excellence* abstrakcyjny, albowiem nie wynika z niego aby wnoszący protest w przypadku realizacji własnego prawa wyborczego doświadczył jakichkolwiek nieprawidłowości. Tymczasem protest nie może mieć charakteru abstrakcyjnego, czyli stawiać ogólnych zarzutów co do potencjalnych naruszeń prawa, które nie mają żadnego związku z osobą wnoszącą ten protest. Abstrakcyjny protest jest niedopuszczalny i podlega pozostawieniu bez dalszego biegu (postanowienia Sądu Najwyższego z: 18 lipca 2019 r., I NSW 39/19; 30 października 2019 r., I NSW 117/19; 5 listopada 2019 r., I NSW 132/19; 10 czerwca 2020 r., I NSW 26/20).

Zgodnie z art. 243 § 1 k.wyb. Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą warunków określonych w art. 241 k.wyb.

Z uwagi na fakt, iż protest skarżącego nie spełnia wymogów z art. 241 § 3 k.wyb. w zw. z art. 34 ust. 2 u.r.o., podlegał pozostawieniu bez dalszego biegu na podstawie art. 243 § 1 k.wyb. w zw. z art. 34 ust. 2 u.r.o.

[SOP]

[ms]